

5. *Bourne F.* English Newspapers: Chapters in the history of Journalism : in 2 vols / Fox Bourne. — London : Chatto and Windus, 1887 — Vol. 2. — P. 387.
6. *Dicey E.* Journalism New and Old / Edward Dicey // Fortnightly Review. — 1905. — № 83. — P. 900—914.
7. *Hampton M.* Visions of the press in Britain: 1850—1950 / Mark Hampton. — Urbana ; Chicago : University of Illinois Press, 2004. — 218 p.
8. *Herd H.* The March of Journalism. The Story of the British Press from 1622 to the Present Day / Harold Herd. — London : MacMillan, 1952.
9. *Hirst F. W.* English newspapers and their authority. In the Six panics and other Essays / Francis Wrigley Hirst. — London : Methuen, 1913. — P. 144.
10. *Lee A.* The origins of the popular press in Britain, 1855—1914 / Alan Lee. — London : Croom Helm, 1976. — P. 245.
11. *Massingham H.* The London Daily Press / Harold Massingham. — New York : Fleming H. Revell Co, 1892.
12. *Scott Ch. P.* Comment is free, but facts are sacred / Charles Prestwich Scott // Manchester Guardian. — 1921. — 5 May.
13. *Smith A.* The Politics of information / Anthony Smith. — London : Macmillan, 1978. — P. 149.
14. *Stead W.* A Journalist on journalism / William Stead. — London : John Haddon, 1892. — P. 85—86.
15. *Winer J.* How new was new journalism? / Joel Winer // In papers for the Millions: The New Journalism in Britain, 1850 to 1914. — New York : Greenwood Press, 1988. — P. 117.

Світлана Кулик

ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ У БРИТАНСЬКІЙ ПРЕСІ

(За матеріалами інтернет-версій видань
«The Times», «The Guardian», «The Independent»)

У статті досліджено особливості висвітлення деяких аспектів української історії інтернет-версіями провідних британських газет. Особливу увагу приділено критеріям визначення тематики кожної статті. Незважаючи на незначне охоплення історичних подій у британських мас-медіа порівняно з політичним, економічним та соціальним компонентами, газетна публіцистика може відстежувати ключові етапи української історії.

Ключові слова: газета, інтернет-версія, проблема, тематика, стаття, тематичний компонент.

В статье исследованы особенности освещения некоторых аспектов украинской истории интернет-версиями ведущих британских газет. Особое внимание уделено критериям определения тематики каждой статьи. Невзирая на незначительный охват исторических событий в британских масс-медиа сравнительно с политическим, экономическим и социальным компонентами, газетная публицистика может отслеживать веховые этапы украинской истории.

Ключевые слова: газета, интернет-версия, проблема, тематика, статья, тематический компонент.

In the article the peculiarities of depicting of some aspects of Ukrainian history by the British online-newspapers were studied. Special attention is paid to the criterias of determining the subject-matter of each article. The analysis shows that in spite of the scant coverage of historical events in the British media as compared with political, economic or social components, the readership can still trace the references to keys stages of Ukrainian history.

Key words: newspaper, internet-version, problem, subject, article, thematic component.

Створення позитивного іміджу країни у світі сьогодні стало невід'ємним елементом діяльності держави. Для його покращання керівництво країни звертається до послуг професійних PR-агентств, витрачаючи при цьому немалі кошти. Своєю чергою, нашим завданням є визначення такого елемента образу України, як її історичне минуле, і те, як його висвітлюють британські видання. Об'єктом дослідження є сучасна британська інтернет-журналістика. Зокрема, для аналізу було обрано три авторитетних видання: «The Times», «The Independent», «The Guardian».

На найпершу згадку про історичне минуле України натрапляємо у виданні «The Guardian». У статті «Народження нації» авторка пропонує читачам короткий огляд історії становлення Української держави, зокрема відзначаючи: «У 10-му столітті Київська Русь була першою слов'янською державою, найбільшою у Європі» [2]. Вже у XIII ст. вона була приєднана до Литви, згодом — Польсько-Литовської держави. XVII ст. ознаменувалося встановленням на території України «Козацького Гетьманату», що виник унаслідок протистояння полякам і, всупереч тиску Москви, залишався автономним протягом 100 ро-

ків, — зазначає британська журналістка. 1667 р. Україна була поділена між Польщею та Росією, 1772 р. Західний регіон Галичини перейшов під владу Австро-Угорщини до 1918 р. У зв'язку з цим автор вказує, що «тоді як більшість українців були кріпаками, жителі Галичини користувалися певними правами і дали початок українському націоналізму у 19-му столітті». Решта території України належало Російській імперії. Інший репортер цього ж видання назвав проміжок між 1917 і 1920 рр., коли на території України на недовгий час з'явилися незалежні держави, «хаотичним періодом» [28].

Упродовж 1922—1991 рр. країна перебувала у складі СРСР як Українська Радянська Соціалістична Республіка. Мільйонні жертви українському народу принесли голод 1921—1922 рр. та 1932—1933 рр. і Друга світова війна, а починаючи від 1944 р. тисячі були вбиті у національно-визвольній боротьбі та депортовані до Сибіру. Час сталінських репресій, Голодомору, окупації інший журналіст видання називає «стражденною історією придушення» українського народу [3]. У 1990 р. Україна оголосила про свій суверенітет, а в грудні 1991 р. здобула незалежність та ввійшла до складу СНД.

Таке бачення історичного розвитку України притаманне журналістам аналізованих видань. Проте кожен автор використовує факти з історії країни для підтвердження тієї чи іншої своєї тези.

Уже згадана «The Guardian» опублікувала інформацію про археологічні розкопки поблизу Луганська, які привели до відкриття піраміди епохи бронзи. За твердженням науковців, вік знахідки перевищує час існування єгипетських пірамід щонайменше на 300 років, що дає можливість «змінити уявлення про соціальну структуру і рівень розвитку скотарів та землеробів, які були прямими нащадками більшості європейських народів» [4].

Продовжуючи тему витоків української державності, можемо помітити, що, на переконання британських журналістів, «Україна мала символічне значення для Росії ще з часів Київської Русі» [18]. Спорідненість двох сусідніх народів відзначають усі видання. Так, «The Guardian» робить ось яке порівняння: «Україна та Росія — такі ж близькі, як Англія і Шотландія» [14]. Оскільки Москва панувала над Україною протягом століть, ні російська панівна еліта, ні населення Російської Федерації «не хотіли відпускати Україну зі своєї орбіти» [17], коли в країні почалася Помаранчева революція.

Прикметним є те, що неодноразово в матеріалах британської преси трапляється критика журналістів молодой Української держави щодо браку досвіду державності, внаслідок чого їй важко провадити послідовну та зрівноважену зовнішню та внутрішню політику. Так, журналіст «The Guardian» відзначає, що «слабка традиція державності та брак національних ідей роблять Україну вразливою до відродженої Росії, яка, на думку експертів, плекає зростаючі імперські амбіції» [28]. Газета «The Independent» теж називає Україну «хиткою країною», зважаючи на молодий вік держави [33], а також відзначає «закостенілу політику режиму», яка багато в чому характеризується методами і засобами з комуністичного минулого [34].

Відомості про найбільш хронологічно віддалену постать в історії України містяться у матеріалах видання «The Times». Мова йде про князя часів Київської Русі — Ярослава Мудрого. Аналізуючи ситуацію, що склалася із голосуванням за найвидатнішого українця, видання відзначало: «Цей рейтинг задумувався як розважальний пошук найпочеснішого українця (такий задум успішно втілила компанія Бі-Бі-Сі у проекті «Великі британці»). Натомість «Великих українців» зтягла трясовина сучасного скандалу щодо голосування» [32]. Автор відзначив, що цей проект мав би об'єднати населення країни, нагадати про славне минуле, проте рейтинг поглибив розкол між «проросійським Сходом та націоналістичним Заходом». Політична складова цієї суперечки полягала в тому, продовжує репортер, що Ярослав Мудрий вважається сильним правителем Київської Русі — «імперії, що розглядається як колиска російської державності, релігії та цивілізації». За час його 35-річного правління держава досягла найбільшої військової потужності. На заході країни населення шанує С. Бандеру за те, що він очолив партизанську війну проти Радянської армії та нацистської Німеччини, тоді як інші вважають його зрадником радянської батьківщини. Невдоволення людей викликало те, що за два дні до закінчення голосування за кандидатуру Ярослава Мудрого начебто було надіслано незвично велику кількість СМС-голосів, унаслідок чого С. Бандера опинився на третьому місці рейтингу. Незважаючи на те, що організатори проекту відкидали усі звинувачення, ця ситуація була дуже схожою на президентські вибори 2004 р., коли фальсифікації з голосами виборців призвели до масових протестів.

Варто звернути увагу на таку історичну особу українського походження, як Роксолана. Продана до султанського гарему, полонянка

отримала у Стамбулі найкращу на той час освіту: іноземні мови, музика, математика, вишивання. Українка також мала великий вплив на султана: він був першим, хто одружився з одаліскою. Перебуваючи у воєнних походах, зазначає видання, він покладався на неї в плані інформації про справи в палаці, радився з нею так, як «Генріх VIII з Анною Бoleйн» [6]. Роксолана підтримувала дипломатичні відносини з королем Польщі. Однак, вказує британський автор, попри незвичну тоді активну поведінку, українка іноді виявляла і неймовірну жорстокість, особливо при знищенні конкурентів свого сина на престол.

Козацька доба теж частково представлена у матеріалах газет. «The Guardian» оцінює битву під Полтавою 1709 р. У битві перемогла російська сторона, а український гетьман, очільник козацтва Іван Мазепа перейшов на бік шведів. Свого часу президент Віктор Ющенко висловив намір вшанувати І. Мазепу як національного героя, що намагався здобути незалежність для свого народу. Британський журналіст висловлює сумнів, що він справді міг досягти своєї мети, адже в той час це означало просто змінити російського володаря на польсько-литовського. Цікавим для нас у цьому тлумаченні є те, що, на думку автора, «паралелі (віддалення Мазепи від Москви) з прагненням Ющенка вступити до НАТО (що негативно сприймається керівництвом Російської Федерації) напрошуються самі собою» [25].

Газета «The Times» присвятила кілька матеріалів темі Кримської війни 1853—1856 рр., розповідаючи про участь британських вояків у військових сутичках на території Кримського півострова [10; 20]. У жовтні 2004 р. видання опублікувало статтю, присвячену 150-й річниці атаки Бригади легкої кавалерії, яка складалася із британських солдатів [10]. Проте у статтях йдеться не лише про хід бойових дій біля Балаклави, а й про Крим як частину України та проблеми цього регіону, зокрема: «Отримуючи перлину Чорного моря, Україна успадкувала також комплекс небезпечних етнічних проблем Криму, киплячу суміш расових, релігійних та політичних протистоянь, які, за пересторогами декого, можуть перерости у новий конфлікт, настільки дикий та історичний, який розділив стару Югославію у 90-х рр.» [10].

Щодо радянського минулого України, то зазначається, що в той час «республіка мала формальну незалежність» [17], наголошуючи на керівній ролі Москви. Поряд з цим мова йде про те, що УРСР була другою за економічною потужністю республікою Союзу [12] завдяки як

високому аграрному потенціалу, так і потужному військово-промисловому комплексу [27].

Трагічні сторінки історії України пов'язані з примусовою колективізацією, яка мала руйнівні наслідки для «працьовитих українських хліборобів» [5], репресіями 1937 р. [7] та Голодомором. Зауважимо, що аналіз питання голоду в УРСР здійснюється у трьох площинах. По-перше, констатація історичного факту смерті 7—10 мільйонів людей від голоду внаслідок політики Сталіна [9]. По-друге, аналіз сучасної оцінки Голодомору як геноциду українського народу. Як відомо, одним із пріоритетів свого президентства В. Ющенко вважав належне вшанування жертв Голодомору. Особливо гостро постало це питання під час відзначення 75-ї річниці трагедії: журналісти вказали, що «пам'ять про жертви пов'язана з політикою» [29]. Адже офіційна Москва відмовилася визнати смерті українців упродовж 1932—1933 рр. геноцидом, наголошуючи, що у той час від голоду загинули тисячі людей різних національностей. Західні країни не поспішали підтримати заклик українського президента, оскільки це призвело б до розпалення ворожнечі між країнами. Цікаво, що і «The Times», і «The Guardian» подали погляд на цю проблему російського письменника Олександра Солженіцина, який теж засудив трактування Голодомору як геноциду, оскільки гинули люди в різних частинах СРСР [15; 21; 22].

По-третє, додаткову інформацію про голод в Україні можна почерпнути з повідомлень у британській пресі про англійського журналіста Гарета Джонса [24; 30; 35]. У 30-х рр. він побував на території сучасної України та на власні очі бачив розміри людських втрат в Україні, писав про це у газетах, проте йому не вірили. За кілька років після того журналіст загинув за загадкових обставин. Через кілька десятиліть його щоденники були опубліковані та пролили додаткове світло на Голодомор в Україні: «У березні 1933 року безстрашний репортер, який вільно володів російською мовою, Гарет Джонс, зігнував заборону Москви та поїхав до радянської України і на Південь Росії. Звідти він повідомив, що «мільйони вмирають на вулицях». Голодомор був спричинений сталінською примусовою колективізацією, вилученням зерна та масовими депортаціями селян-землеробів. Малколм Маггерідж (інший британський журналіст, що працював у СРСР. — С. К.) вказував, що голод був штучним. Письменник та журналіст Артур Кестлер писав, «що бачив страшних дітей з величезними головами, худими руками та ногами і спухлими животами...» [13].

Після відмови Росії визнавати Голодомор геноцидом відносини між країнами погіршилися. Журналіст так прокоментував ці дії офіційної Москви: «Радикальний метод, яким Росія хоче утримати Україну під своїм крилом, полягає у створенні перешкод у формуванні української національної ідентичності, утримуючи контроль над головним інструментом створення нації — історією» [19]. Частковим продовженням цієї тези може слугувати спостереження журналіста «The Times», який у статті «Російські підручники намагаються переписати історію» відзначав: «За одними підрахунками, чотири мільйони людей загинуло в Україні та Південній Росії протягом Голодомору, за іншими — 10 мільйонів. [...] А як це висвітлює підручник «позитивної історії» 2009 р.? Він присвячує 83 сторінки сталінській індустріалізації — і один параграф темі голоду. Шальки терезів схиляються в одну сторону — на користь репутації Сталіна» [15].

Варто вказати, що трактування природи Голодомору — не єдина проблема історичної пам'яті, яка породжує протистояння Росії та України. Суперечливі погляди висловлювалися і стосовно Другої світової війни. Британська преса писала, що президент Росії Д. Медведєв «звинуватив країни Балтії та Україну у переписуванні історії, прославлянні фашизму та применшенні виняткової ролі Радянського Союзу у звільненні Європи». Лідер Російської Федерації також розкритикував резолюцію ОБСЄ, яка прирівнювала сталінізм до фашизму. Він засудив уряди прибалтійських країн та України за «проголошення колишніх нацистських поплічників національними героями» [23] і вказав, що західні європейці закрили очі на такий «обурливий ревізіонізм, щоб не погіршувати відносини з цими країнами».

Воєнний час тісно пов'язаний з темою Голокосту. Німецька окупація Києва принесла трагедію Бабиного Яру, про це неодноразово писали британські журналісти. Читачі «The Times» могли дізнатися про відзначення у Києві річниці масових убивств євреїв [31]. Додаткова інформація про подію подана у статті про фільм «Назви своє ім'я» («Spell your name») [16], знятий українським режисером Сергієм Букковським. Коментуючи можливе спорудження готелю до Євро-2012 у Бабиному Яру у Києві, автор робить висновок про сильне націоналістичне крило й антисемітські настрої в країні. Це «незручна пам'ять», підсумовує автор і застерігає, що, якщо готель усе-таки буде збудовано, «це відкине Україну у постійну темряву у відносинах з Заходом» [1].

Аналізуючи релігійну ситуацію в Україні, «The Times» зазначала, що за керівництва російського патріарха Алексія II Церква виступала проти «розкольніцьких українських православних церков, стверджуючи, що Українська православна церква повинна залишатися під контролем Москви» [11]. Детальнішу картину релігійної ситуації в Україні пропонує репортер «The Guardian», коментуючи візит нового патріарха Кирила в липні 2009 р. Українське православ'я розділено між тими, хто визнає верховенство Російського патріархату, і тими, хто прагне автономності під егідою Київського патріархату. Спростовуючи закиди про те, що «Кирило виконує вказівки Кремля», журналіст відзначає, що головним завданням, яке ставив перед собою лідер російського православного світу, було «створення єдиної незалежної православної Церкви... покращити відносини між церквами, які були послаблені через поділи та конфлікти». Метою високого церковнослужителя автор вважає «утвердження міждержавного характеру Православ'я... і його візит в Україну виглядає радше логічним кроком для досягнення єдності православних церков, а не непродуманим задумом проросійської пропаганди» [8].

Таким чином, можемо зробити висновок, що загалом британські видання пропонують повну картину історії України, незважаючи на те, що статей, присвячених власне історичним подіям, украй мало. Переважна більшість матеріалів містять фрагментарні згадки про різні періоди розвитку держави, які радше використовуються для доповнення аналізу сучасного стану справ у міжнародних відносинах.

Необхідно констатувати, що найбільший інтерес британських видань викликали події, що належать до радянського періоду української історії, а саме: Голодомор, участь УРСР у Другій світовій війні та Голокост.

Стосовно сучасної ситуації в українському суспільстві, то британці вказують на мовну, релігійну та політичну поляризованість країни, що теж зумовлена особливими історичними обставинами, в яких довелося розвиватися східним і західним регіонам України.

1. An insult to Kiev's massacred Jews [Електронний ресурс] / David Cesarani // The Guardian. — 2009. — Режим доступу: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/belief/2009/sep/25/babi-yar-massacre-hotel-plan>.
2. Birth of a nation [Електронний ресурс] / Linda MacDonald // The Guardian. — 2004. — Режим доступу: <http://www.guardian.co.uk/world/2004/nov/24/ukraine>.

3. Bitter lemons [Электронный ресурс] / Timothy Garton Ash // The Guardian. — 2004. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/world/2004/dec/02/ukraine.comment>.
4. Bronze Age pyramid found in Ukraine [Электронный ресурс] / Tom Parfitt// The Guardian. — 2006. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/world/2006/sep/08/ukraine.tomparfitt>.
5. Dinah Williams: organic farming pioneer [Электронный ресурс] // The Times. — 2009. — Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/tol/comment/obituaries/article6847838.ece>.
6. Feature: Narem scare 'em [Электронный ресурс] /Deirdre Fernand // The Times. — 2005. — Режим доступа: http://www.timesonline.co.uk/tol/life_and_style/article406522.ece.
7. How Stalin's secret police liquidated my grandfather [Электронный ресурс] / Owen Matthews // The Guardian. — 2008. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/lifeandstyle/2008/jul/26/familyandrelationships5>.
8. Kirill is not the Kremlin's man [Электронный ресурс] /Adrian Pabst// The Guardian. — 2009. — Режим доступа: www.guardian.co.uk/commentisfree/belief/2009/jul/28/kirill-ukraine-russia-orthodox.
9. Nationalists fight «lie» of Rape of Nanking» [Электронный ресурс] / Lloyd Parry // The Times. — 2007. — Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/asia/article1455529.ece>.
10. Once more into the valley of death? [Электронный ресурс] / Askold Krushelnycky // The Times. — 2004. — Режим доступа: http://www.timesonline.co.uk/tol/life_and_style/article494639.ece.
11. Patriarch Alexiy II: head of the Russian Orthodox Church [Электронный ресурс] / Yuri Kadobnov // The Times. — 2008. — Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/tol/comment/obituaries/article5295075.ece>.
12. Putin backs total re-run of Ukrainian elections [Электронный ресурс] // The Times. — 2004. — Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/article398127.ece>.
13. Russian textbooks attempt to rewrite history [Электронный ресурс] / John Sweeney // The Times. — 2009. — Режим доступа: http://www.timesonline.co.uk/tol/life_and_style/women/the_way_we_live/article6937923.ece.
14. Russia turns off supplies to Ukraine in payment row, and EU feels the chill [Электронный ресурс] / Tom Parfitt// The Guardian. — 2006. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/world/2006/jan/02/russia.ukraine>.
15. Solzhenitsyn attacks Bush over Ukraine [Электронный ресурс] / Luke Harding // The Guardian. — 2008. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/world/2008/apr/03/russia.ukraine>.

16. Spielberg calls home for poignant premiere [Электронный ресурс] / Tony Halpin // The Times. — 2006. — Режим доступа: http://entertainment.timesonline.co.uk/tol/arts_and_entertainment/article605881.ece.
17. The Awakening of a nation against all the odds [Электронный ресурс] / Norman Davies // The Times. — 2004. — Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/article396031.ece>.
18. The chess piece that Russia desires for its new great game [Электронный ресурс] / Andrew Osborn // The Independent. — 2004. — Режим доступа: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/the-chess-piece-that-russia-desires-for-its-new-great-game-534274.html>.
19. The left must face up to Stalin's evil [Электронный ресурс] / James Marson // The Guardian. — 2009. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2009/aug/24/stalin-hitler-victims>.
20. The original war reporter in the Crimea [Электронный ресурс] / Richard Beeston // The Times. — 2007. — Режим доступа: http://www.timesonline.co.uk/tol/travel/holiday_type/history_and_travel/article2840108.ece.
21. The other Solzhenitsyn [Электронный ресурс] / William Harrison // The Guardian. — 2008. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2008/aug/04/solzhenitsyn.russia>.
22. The Ukrainian 'genocide by starvation' [Электронный ресурс] / Tony Halpin // The Times. — 2008. — Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/europe/article4193129.ece>.
23. The war? Nothing to do with Stalin, says Russia's president, Dmitry Medvedev [Электронный ресурс] / Luke Harding // The Guardian. — 2009. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/world/2009/aug/30/war-stalin-russia-medvedev>.
24. True extent of Ukraine famine revealed in British journalist's diaries [Электронный ресурс] / Jack Malvern // The Times. — 2009. — Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/uk/article6914869.ece>.
25. Ukraine and Russia's war of words [Электронный ресурс] / David Hearst // The Guardian. — 2009. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2009/aug/17/ukraine-russia-war-of-words>.
26. Ukraine at the brink of a break-up? [Электронный ресурс] / Gwendolyn Sasse // The Guardian. — 2004. — Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/world/2004/nov/30/ukraine>.
27. Ukraine bid to join Nato threatens wider rift with Russia [Электронный ресурс] / Anthony Browne, Jeremy Page // The Times. — 2005. — Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/article517674.ece>.
28. Ukraine election deal fails [Электронный ресурс] / Jenny Booth, Jeremy Page // The Times. — 2004. — Режим доступа: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/article397357.ece>.

29. Ukraine: Long Memories [Електронний ресурс] // The Times. — 2008. — Режим доступу: http://www.timesonline.co.uk/tol/comment/leading_article/article4192929.ece.
30. Ukraine's forgotten famine [Електронний ресурс] / James Marson// The Guardian. — 2009. — Режим доступу: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2009/nov/18/ukraine-famine-russia-holodomor>.
31. Victims of Babi Yar massacre remembered [Електронний ресурс] / Tony Halpin // The Times. — 2006. — Режим доступу: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/article517674.ece>.
32. Yaroslav the Wise text campaign splits nation over greatest Ukrainian [Електронний ресурс] / Tony Halpin // The Times. — 2008. — Режим доступу: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/europe/article4100284.ece>.
33. Andrew Wilson: The reality of these divisions in Ukraine [Електронний ресурс] / Andrew Wilson // The Independent. — 2004. — Режим доступу: <http://www.independent.co.uk/opinion/commentators/andrew-wilson-the-reality-of-these-divisions-in-ukraine-535023.html>.
34. Yushchenko sweeps to victory but opponent refuses to accept result [Електронний ресурс] / Askold Krushelnysky // The Independent. — 2004. — Режим доступу: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/yushchenko-sweeps-to-victory-but-opponent-refuses-to-accept-result-703294.html>.
35. 1930s journalist Gareth Jones to have story retold [Електронний ресурс] / Mark Brown // The Guardian. — 2009. — Режим доступу: <http://www.guardian.co.uk/film/2009/nov/13/gareth-jones-story-retold-documentary>.

Емілія Огар

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ДИТЯЧОЇ КНИГИ

Дослідницькі концепції і підходи, поширені в сучасній науці про книгу, аналізуються у контексті застосування їх у дослідженнях дитячої книги як літературно-видавничого та соціокультурного явища.

Ключові слова: дитяча книга, міждисциплінарний підхід, соціо-комунікативна метатеорія, книжкова культура.

Исследовательские концепции и подходы, получившие распространение в современной науке о книге, анализируются в аспекте применения их в исследованиях детской книги как литературно-издательского и социокультурного явления.